

ЕКОНОМІКА ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 338.48:502.3
JEL Classification: Q54

DOI: 10.37332/2309-1533.2024.3.8

Охота В.І.,
*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
міжнародного туризму і готельного бізнесу,*
Оливко О.А.,
*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
міжнародного туризму і готельного бізнесу,*
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПЕРЕОРІЄНТАЦІЇ НА СТІЙКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

Okhota V.I.,
*cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor at
the department of international tourism and hospitality business,*
Olyvko O.A.,
*cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor at
the department of international tourism and hospitality business,
West Ukrainian National University, Ternopil*

MANAGEMENT OF TOURISM ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF REORIENTATION TO SUSTAINABLE PRACTICES IN THE CONTEXT OF GLOBAL CLIMATE CHANGE

Постановка проблеми. Сфера знань про туризм і зміну клімату в останні роки значно розширилася, що відображає зростаючий інтерес, докази та занепокоєння щодо ролі туризму в глобальних екологічних змінах як учасника та отримувача їхніх наслідків. Наукові дослідження [1; 2] свідчать, що туристичний бізнес і дестинації ймовірно зіткнуться з дедалі радикальнішими змінами в майбутньому, тому цьому сектору необхідно навчитися адаптуватися до наслідків змін клімату. Вже зараз зацікавлені сторони у сфері туризму накопичують знання й досвід, пов'язаний з погодними умовами, екстремальними подіями й екологічними змінами [3].

Отже, туризм відіграє важливу роль у цьому контексті, адже це галузь, яка страждає від кліматичних змін, і також робить значний внесок у викиди парникових газів, особливо через транспорт (перевезення пасажирів) та інфраструктуру (проживання). Дослідження викидів CO₂, проведене UNWTO/ITF і представлене на конференції UNFCCC COP25 у грудні 2019 року, показало, що викиди, пов'язані з транспортом у туризмі, за прогнозами, зростуть на 25 % до 2030 року в порівнянні з рівнем 2016 року, що не відповідає нинішнім амбіціям. Тому прискорення кліматичних дій у туризмі є надзвичайно важливим. Кліматичні дії розуміються як зусилля щодо вимірювання й зменшення викидів парникових газів і зміцнення спроможності адаптуватися до наслідків зміни клімату [4].

Адаптація туристичних підприємств України до змін клімату передбачає не тільки зміни в управлінських стратегіях, а й необхідність розвитку нових підходів до управління, які враховують екологічні ризики й вплив на клімат. Впровадження інноваційних технологій, оптимізація ресурсів і перехід на екологічні практики стають необхідністю у забезпеченні конкурентоспроможності та стійкості туристичних підприємств в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова база дослідження ґрунтується на працях закордонних науковців і фахівців у сфері туризму й зміни клімату, які з різних підходів аналізували

вплив кліматичних змін на туристичну галузь. Зокрема, дослідження D. Scott [1–3], одного з найбільш відомих науковців у сфері туризму та зміни клімату, який протягом десятиліть досліджував глобальну вразливість туристичних систем до кліматичних ризиків. Його роботи охоплюють широкий спектр питань – від адаптації туристичних підприємств до екстремальних погодних умов до довгострокових стратегій пом'якшення впливу змін клімату.

Автори J. Loehg та S. Becken [5] внесли свій внесок у розробку концепції «системи знань про кліматичні зміни у туризмі». Вони досліджували, як наукові й практичні знання можуть бути інтегровані для сприяння кращому розумінню кліматичних ризиків і впливів на туризм, а також розробки ефективних адаптаційних заходів.

В дослідженні науковців I. J. Grimm et al. [6] звернено увагу на туристичну галузь у контексті різних сценаріїв кліматичних змін, зокрема вплив цих змін на туристичні ринки в Південній Америці. В їх роботі проведено аналіз перспектив і викликів, пов'язаних з адаптацією до нових умов у глобальному та регіональному контексті. В науковій роботі E. Palosuo [7] зосереджено увагу на переосмисленні розвитку в умовах обмеженості викидів вуглецю. Автори G. Wall та C. Badke [8] зробили один з перших міжнародних оглядів впливу кліматичних змін на туризм (ще у 1994 році), дослідивши, як різні кліматичні зміни впливають на туристичні напрямки в різних частинах світу, що дозволило створити міжнародну перспективу щодо кліматичних викликів для туризму. Дослідник J. Rosselló-Nadal [9] у своїй роботі запропонував методологічні підходи до оцінювання впливу кліматичних змін на туризм, а також інструменти для моделювання можливих наслідків зміни клімату для туристичних напрямків, що є корисним для стратегічного планування.

Наукова робота P. Peeters, E. Çakmak і J. Guiver [10] присвячена питанню пом'якшення змін клімату в контексті сталого туризму. Автори запропонували низку заходів, які можуть бути впроваджені в туристичному секторі для зменшення негативного впливу на клімат, акцентуючи увагу на потребі зміни управлінських підходів у туристичному бізнесі. А науковці S. Pan, I. Wu і A. Morrison [11] виконали огляд досліджень у період з 2007 по 2021 роки, який показав, що дослідження взаємозв'язків між кліматом і туризмом мають стати більш міждисциплінарними, враховуючи не тільки екологічні, але й економічні аспекти впливу кліматичних змін. В дослідженні D. Navarro-Drazich та ін. [12] проаналізовано вплив зміни клімату на туризм у Південній і Центральній Америці. Вони акцентували увагу на регіональних особливостях кліматичних змін і викликах, які постають перед туристичними підприємствами цих регіонів, що є релевантним для країн з подібними кліматичними умовами, як Україна.

Незважаючи на велику кількість наукових робіт, дослідження менеджменту в туристичній сфері в контексті змін клімату та сталого розвитку залишаються недостатньо висвітленими. Більшість робіт зосереджені на загальних аспектах кліматичних змін, екологічних викликах і економічних наслідках, проте питання ефективного управління туристичними ресурсами й стратегій адаптації туризму до нових кліматичних умов розглядаються менш докладно. Крім того, в науковому середовищі України взагалі бракує релевантних досліджень, що вивчали б ці питання з огляду на національні умови, зокрема специфіку туристичної галузі України та її потенціал для сталого розвитку в умовах зміни клімату.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у визначенні ключових особливостей менеджменту туристичних підприємств в умовах переорієнтації на стійкі практики в контексті глобальних кліматичних змін. Завданнями дослідження є: проаналізувати сучасний стан туристичної галузі в світі; з'ясувати вплив і наслідки зміни клімату для туристичної галузі, а також провести порівняльний аналіз традиційної моделі управління туристичними підприємствами та нової моделі управління в умовах переорієнтації на стійкі практики в контексті кліматичних змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останні три роки туристична галузь демонструє стабільне зростання, оговтавшись від наслідків пандемії. Після значного падіння туристичних потоків, пов'язаного з обмеженнями на поїздки та карантинними заходами, у 2023 році спостерігалось відновлення, яке виявилось у збільшенні кількості міжнародних туристичних в'їздів у всьому світі. У 2023 році кількість міжнародних туристичних в'їздів у всьому світі зросла в усіх регіонах порівняно з попереднім роком [14]. Водночас, за винятком Близького Сходу, в'їзд залишався нижчим за показники, зафіксовані до впливу пандемії COVID-19. Загалом, Європа повідомила про найбільшу кількість в'їзних мандрівників за розглянутий період – близько 707 мільйонів в'їздів у 2023 році (рис. 1).

Європа, будучи найбільш популярним регіоном для в'їзних туристів, не дивує тим, що дві європейські країни займають перші місця в рейтингу з найбільшою кількістю міжнародних туристичних в'їздів у світі. Як до, так і після впливу COVID-19, Франція та Іспанія відзначалися найбільшими показниками виїзду, випереджаючи Сполучені Штати Америки. Однак США залишалися країною з найбільшими доходами від міжнародного туризму в усьому світі за той же період.

Однак, незважаючи на позитивні тенденції, туристична галузь все активніше зіштовхується з серйозними викликами, зокрема, змінами клімату, які поступово впливають на туристичні потоки й стійкість напрямків. В умовах глобального потепління важливо враховувати екологічні чинники, які впливають на розвиток туризму та потребують адаптації до нових реалій.

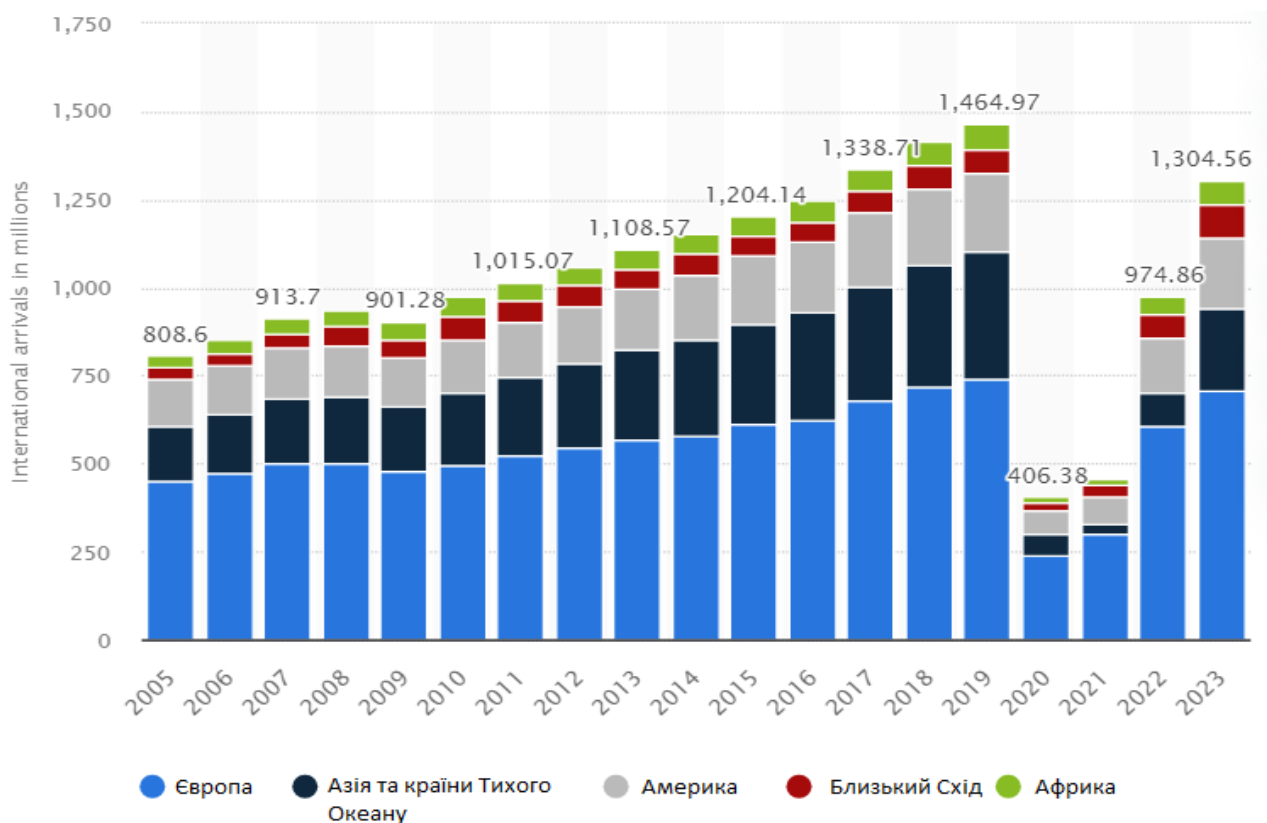

Рис. 1. Кількість міжнародних туристичних в'їздів у світі з 2005 по 2023 рік, за регіонами (у мільйонах)

Джерело: побудовано на основі [13]

Як відомо, зміна клімату є однією з найзначніших глобальних проблем сучасності, яка безпосередньо впливає на різні аспекти життя, включаючи туристичну галузь. Туризм, як динамічна індустрія, що залучає мільйони людей у всьому світі, вразливий до змін кліматичних умов. Наявність таких факторів, як підвищення температури, екстремальні погодні явища та підвищення рівня моря, ставить під загрозу не лише екологічний баланс, а й соціально-економічні аспекти, пов'язані з туризмом (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив та наслідки зміни клімату для туристичної галузі

Чинники	Вплив	Наслідки
Підвищення температури (попит та пропозиція)	- Скорочення періоду підходящої сонячної активності; - Термальний стрес; - Зростання захворюваності на рак шкіри	- Перенаправлення попиту до інших потенційних напрямків, таких як охоронні зони; - Адаптація періоду подорожей; - Фрагментація відпусток із скороченням терміну перебування; - Погіршення якості досвіду
Екстремальні події (географічний простір, попит, пропозиція, агенти)	- Руйнування туристичної інфраструктури; - Блокування доріг і маршрутів; - Перерви в медіасервісах; - Зміни в гідрологічному циклі	- Спекуляція на нерухомості; - Забруднення і поширення хвороб; - Брак питної води; - Високі витрати на відновлення; - Низька спроможність надання екстреної допомоги
Підвищення рівня моря (географічний простір, пропозиція, агенти)	- Деградація пляжів; - Біління коралів; - Ерозія узбережжя; - Руйнування мангрових лісів; - Пошкодження прибережної інфраструктури	- Зменшення простору для відпочинку; - Вплив на запаси прісної води; - Високі витрати на відновлення прибережної зони

Джерело: розроблено авторами на основі [6]

Таким чином, туризм є сектором, що вкрай залежить від клімату, який також підлягає впливу численних чинників, включаючи стан природного середовища.

Отже, в таких умовах постає важливе питання: яким має бути менеджмент туристичних підприємств, щоб забезпечити стійкий розвиток у нових реаліях? Керівники туристичних компаній мають переосмислити свої стратегії, зосередившись на екологічній відповідальності, адаптації до кліматичних змін і впровадженні сталих практик. Це включає розвиток нових продуктів і послуг, які відповідають вимогам сучасного ринку, врахування інтересів місцевих спільнот та інтеграцію інноваційних технологій для зменшення вуглецевого сліду та покращення загального досвіду туристів.

В табл. 2 авторами представлено порівняння традиційної моделі управління туристичними підприємствами та нової моделі управління в умовах переорієнтації на стійкі практики в контексті кліматичних змін.

Таблиця 2

Традиційна модель управління туристичними підприємствами та нова модель управління в умовах переорієнтації на стійкі практики в контексті кліматичних змін

№	Критерій порівняння	Традиційна модель управління туристичними підприємствами	Нова модель управління туристичним підприємством в умовах переорієнтації на стійкі практики
1	Фокус діяльності	Максимізація прибутку й обсягу продажів, наприклад, залучення великої кількості туристів на масових курортах	Сталий розвиток, екологічна відповідальність і соціальна справедливість; прикладом є екотури, що підтримують місцеві екосистеми
2	Стратегічне планування	Короткострокові цілі, такі як збільшення кількості відвідувачів на сезон	Довгострокове планування з урахуванням екологічних і соціальних чинників; наприклад, розробка планів зменшення викидів CO ₂
3	Взаємодія місцевими громадами	Мінімальна взаємодія, наприклад, нерегулярне залучення місцевих жителів у туристичні проекти	Активна участь місцевих громад задля більш ефективного використанню ресурсів, підтримці місцевої економіки та розвитку екологічно відповідальних ініціатив
4	Управління ресурсами	Експлуатація ресурсів, наприклад, безконтрольна забудова територій без врахування екосистем	Ефективне використання ресурсів, як у випадку з готелями, що впроваджують системи збору дощової води для поливу садів
5	Технологічні інновації	Використання традиційних методів управління, наприклад, паперові системи бронювання	Впровадження новітніх технологій, таких як мобільні додатки для бронювання екотурів або електронні системи управління енергією
6	Маркетинг комунікація	Оголошення акцій і знижок, фокус на кількість туристів, наприклад, агресивні рекламні кампанії	Прозорість і акцент на стійкості, наприклад, просування туристичних пакетів, які підтримують екологічні ініціативи та культурні проекти
7	Оцінювання ефективності	Фінансові показники, такі як прибуток і витрати, як основний критерій успіху	Комплексне оцінювання, що включає екологічні (зменшення викидів), соціальні (задоволеність місцевих жителів) та економічні аспекти
8	Клієнтський сервіс	Стандартні пропозиції без урахування індивідуальних потреб, наприклад, одноманітні готельні послуги	Персоналізація послуг, врахування інтересів клієнтів, як, наприклад, організація спеціальних програм для туристів, зацікавлених у місцевій культурі

Джерело: розроблено авторами на основі [6–9; 11; 12]

Отже, нова модель управління туристичним підприємством має враховувати зміни в глобальному середовищі, які викликані кліматичними змінами й соціальними потребами. Важливо, щоб управлінці сфери туризму не лише реагували на ці зміни, а й активно їх передбачали.

По-перше, нова модель управління має зосереджуватися на створенні цінності для всіх учасників процесу. Це означає, що підприємства мають співпрацювати з місцевими громадами, включаючи їх у процеси прийняття рішень. Підтримка місцевих культур, традицій й економік не лише підвищує рівень задоволеності туристів, але й сприяє сталому розвитку регіону.

По-друге, управлінці мають бути готовими до впровадження інновацій. Використання нових технологій може суттєво покращити обслуговування клієнтів і зменшити негативний вплив на довкілля. Це може включати онлайн-платформи для бронювання, системи управління енергією, або ж впровадження штучного інтелекту для аналізу туристичних потоків.

Необхідно також постійно оцінювати й адаптувати стратегії, враховуючи зміну клімату і його наслідки. Нова модель управління має включати в себе механізми для моніторингу впливу діяльності на навколишнє середовище і внесення коректив у разі необхідності. Це може бути, наприклад, розробка нових маршрутів, які менше навантажують екосистеми, або впровадження заходів для зменшення викидів.

Зрештою, важливо пам'ятати про освітні програми для співробітників і туристів. Підвищення усвідомленості про стійкі практики допоможе не лише покращити імідж підприємства, а й залучити свідомих споживачів, які готові підтримувати екологічні ініціативи.

Отже, нова модель управління туристичним підприємством – це інтеграція соціальних, економічних і екологічних аспектів в одне ціле, що дає змогу не лише досягти комерційного успіху, а й сприяти стійкому розвитку галузі.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, глобальні зміни клімату й колективна відповідь суспільства на декарбонізацію світової економіки й адаптацію до різноманітних наслідків, викликаних прискореними змінами клімату, мають важливе значення для майбутнього туризму. Накопичені дані свідчать, що зміна клімату, зокрема в умовах високих викидів і сценаріїв потепління, трансформує багато дестинацій та основні сегменти ринку.

Туристичні компанії та готелі реагують на це, інвестуючи в захисні споруди від повеней, екологічно стійку інфраструктуру й інноваційні рішення для збереження своїх об'єктів. Кліматичні зміни також впливають на сезонність туризму. Через тепліші зими гірськолижні курорти втрачають сніг, що змушує шукати нові варіанти, такі як літні види туризму, що дозволяє залучати туристів упродовж року. Крім того, підвищення температури впливає на комфорт туристів, що може зменшити відвідуваність регіонів через спеку. Туристичні компанії адаптують свої пропозиції, забезпечуючи безпечні та комфортні умови. Саме тому менеджмент туристичних підприємств також має адаптувати свої пропозиції, забезпечуючи безпечні та комфортні умови, щоб зберегти лояльність клієнтів і відповідати їхнім очікуванням.

Література

1. Scott D., Gössling S., Hall C. M. International tourism and climate change. *WIREs Climate Change*. 2012. Vol. 3. Iss. 3. P. 213-232. DOI: <https://doi.org/10.1002/wcc.165>.
2. Scott D. Climate change implications for tourism. In C. M. Hall (Ed.), *Tourism and climate change* (Chap. 37). Wiley. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781119753797.ch37>.
3. Scott D., Hall C. M., Gössling S. Global tourism vulnerability to climate change. *Annals of Tourism Research*. 2019. Volume 77. P. 49-61. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.05.007>.
4. Climate Action. *UNWTO*. URL: <https://www.unwto.org/sustainable-development/unwto-international-network-of-sustainable-tourism-observatories/tools-climate-action> (дата звернення: 10.08.2024).
5. Loehr J., Becken S. The tourism climate change knowledge system. *Annals of Tourism Research*. 2021. Volume 86. 103073. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103073>.
6. Grimm I. J., Alcântara L. C. S., Sampaio C. A. C. Tourism under climate change scenarios: Impacts, possibilities, and challenges. *Revista Brasileira de Pesquisa em Turismo*. 2018. V. 12. No. 3. P. 1-20. DOI: <https://doi.org/10.7784/rbtur.v12i3.1354>.
7. *Rethinking development in a carbon-constrained world: Development cooperation and climate change* / Edited by Palosuo E. Ministry for Foreign Affairs. 2009. URL: http://gci.org.uk/Documents/Paluso_Finland.pdf (дата звернення: 10.08.2024).
8. Wall G., Badke C. Tourism and climate change: An international perspective. *Journal of Sustainable Tourism*. 1994. Volume 2. Issue 4. P. 193-203. DOI: <https://doi.org/10.1080/09669589409510696>.
9. Rosselló-Nadal J. How to evaluate the effects of climate change on tourism. *Tourism Management*. 2014. Volume 42. P. 334-340. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2013.11.006>.
10. Peeters P., Çakmak E., Guiver J. Current issues in tourism: Mitigating climate change in sustainable tourism research. *Tourism Management*. 2024. Volume 100. 104820. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104820>.
11. Pan S. L., Wu L., Morrison A. M. A review of studies on tourism and climate change from 2007 to 2021. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJCHM-07-2023-035>.
12. Climate change and tourism in South and Central America / Navarro-Drazich D., Christel L. G., Gerique A., Grimm I., Rendón M. L., Alcântara L. S. *Journal of Sustainable Tourism*. 2023. Volume 32. Issue 9. P. 1876-1892. DOI: <https://doi.org/10.1080/09669582.2023.2210783>.
13. Number of international tourist arrivals worldwide from 2005 to 2023, by region. *Statista*. 2024. URL: <https://www.statista.com/statistics/186743/international-tourist-arrivals-worldwide-by-region-since-2010/> (дата звернення: 10.08.2024).

References

1. Scott, D., Gössling, S. and Hall, C.M. (2012), "International tourism and climate change", *WIREs Climate Change*, Vol. 3, Iss. 3, pp. 213-232, DOI: <https://doi.org/10.1002/wcc.165>.
2. Scott, D. (2024), "Climate change implications for tourism", In: C. M. Hall (Ed.), *Tourism and climate change*, Chap. 37, Wiley, UK, DOI: <https://doi.org/10.1002/9781119753797.ch37>.
3. Scott, D., Hall, C.M. and Gössling, S. (2019), "Global tourism vulnerability to climate change", *Annals of Tourism Research*, Volume 77, pp. 49-61, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.05.007>.
4. UNWTO. Climate Action, available at: <https://www.unwto.org/sustainable-development/unwto-international-network-of-sustainable-tourism-observatories/tools-climate-action> (access date August 10, 2024).
5. Loehr, J. and Becken, S. (2021), "The tourism climate change knowledge system", *Annals of Tourism Research*, Volume 86, 103073, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103073>.
6. Grimm, I.J., Alcântara, L.C.S. and Sampaio, C.A.C. (2018), "Tourism under climate change scenarios: Impacts, possibilities, and challenges", *Revista Brasileira de Pesquisa em Turismo*, Volume 12, no. 3, pp. 1-20, DOI: <https://doi.org/10.7784/rbtur.v12i3.1354>.
7. Palosuo, E. (Ed.). (2009), *Rethinking development in a carbon-constrained world: Development cooperation and climate change*, Ministry for Foreign Affairs, available at: <https://example.com> (access date August 10, 2024).
8. Wall, G. and Badke, C. (1994), "Tourism and climate change: An international perspective", *Journal of Sustainable Tourism*, Volume 2, Issue 4, pp. 193-203, DOI: <https://doi.org/10.1080/09669589409510696>.
9. Rosselló-Nadal, J. (2014), "How to evaluate the effects of climate change on tourism", *Tourism Management*, Volume 42, P. 334-340, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2013.11.006>.
10. Peeters, P., Çakmak, E. and Guiver, J. (2024), "Current issues in tourism: Mitigating climate change in sustainable tourism research", *Tourism Management*, Volume 100, 104820, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104820>.
11. Pan, S.L., Wu, L. and Morrison, A.M. (2023), "A review of studies on tourism and climate change from 2007 to 2021", *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, DOI: <https://doi.org/10.1108/IJCHM-07-2023-035>.
12. Navarro-Drazich, D., Christel, L.G., Gerique, A. et al. (2023), "Climate change and tourism in South and Central America", *Journal of Sustainable Tourism*, Volume 32, Issue 9, pp. 1876-1892, DOI: <https://doi.org/10.1080/09669582.2023.2210783>.
13. Statista (2024), Number of international tourist arrivals worldwide from 2005 to 2023, by region, available at: <https://www.statista.com/statistics/186743/international-tourist-arrivals-worldwide-by-region-since-2010/> (access date August 10, 2024).

Охота В.І., Оливко О.А.

МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПЕРЕОРІЄНТАЦІЇ НА СТІЙКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

Мета. Висвітлення особливостей управління туристичними підприємствами в умовах переорієнтації на стійкі практики в контексті глобальних кліматичних змін.

Методика дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові та спеціальні методи: індукції і дедукції – на етапі збору, систематизації та обробки інформації щодо сучасного стану туристичної галузі; абстрактно-логічний – для узагальнення інформації з різних джерел і створення комплексного уявлення про досліджувану проблему, формування теоретичних висновків і узагальнень; табличний та графічний – для візуалізації результатів дослідження.

Результати дослідження. Визначено сучасний стан туристичної галузі в світі та її вразливість до змін клімату. З'ясовано, що кліматичні зміни значно впливають на популярність туристичних напрямків, сезонність попиту й інфраструктурну готовність. Проведено якісний аналіз традиційної та нової моделі управління в умовах її переорієнтації на стійкі практики за такими критеріями, як: фокус діяльності, стратегічне планування, взаємодія з місцевими громадами, управління ресурсами, технологічні інновації, маркетинг і комунікація, оцінювання ефективності, клієнтський сервіс. Обґрунтовано необхідність переходу до стійких практик в контексті зміни клімату в туризмі для мінімізації негативних впливів на довкілля. Підкреслено важливість впровадження кліматичних стратегій на рівні управління туристичними підприємствами. Наголошено на необхідності міжнародної співпраці для розробки ефективних рішень у відповідь на глобальні виклики кліматичних змін.

Наукова новизна результатів дослідження. В дослідженні вперше пропонується порівняння традиційної моделі управління туристичними підприємствами та нової моделі управління в умовах переорієнтації на стійкі практики в контексті кліматичних змін.

Практична значущість результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути корисними для керівників туристичних підприємств, оскільки вони можуть допомогти їм розробляти

стратегії адаптації до зміни клімату, забезпечуючи стійкість їхнього бізнесу в довгостроковій перспективі.

Ключові слова: підвищення температури, підвищення рівня моря, туристична галузь, туристичні потоки, система управління, стратегічне управління, менеджмент туристичного підприємства.

Okhota V.I., Olyvko O.A.

MANAGEMENT OF TOURISM ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF REORIENTATION TO SUSTAINABLE PRACTICES IN THE CONTEXT OF GLOBAL CLIMATE CHANGE

Purpose. The purpose of the study is to highlight the peculiarities of managing tourism enterprises in the conditions of reorientation to sustainable practices in the context of global climate change.

Methodology of research. The following general scientific and special methods were used in the research process: induction and deduction – at the stage of collecting, systematizing and processing about the current state of the tourism industry; abstract and logical – to summarize information from various sources and create a comprehensive view of the problem under study, formulate theoretical conclusions and generalizations; tabular and graphical – for visualization of research results.

Findings. The study identified the current state of the tourism industry in the world and its vulnerability to climate change. It has been found that climate change significantly affects the popularity of tourist destinations, seasonality of demand, and infrastructure readiness. A qualitative analysis of the traditional and new management model in the context of its reorientation to sustainable practices is carried out according to such criteria as: focus of activity, strategic planning, interaction with local communities, resource management, technological innovation, marketing and communication, performance evaluation, customer service. The necessity of transition to sustainable practices in the context of climate change in tourism to minimize negative environmental impacts is substantiated. The importance of implementing climate strategies at the management level of tourism enterprises is emphasized. The need for international cooperation to develop effective solutions in response to the global challenges of climate change is emphasized.

Originality. The study for the first time compares the traditional model of management of tourism enterprises and the new management model in the context of reorientation to sustainable practices in the context of climate change.

Practical value. The results of the study can be useful for managers of tourism enterprises, as they can help tourism enterprises develop strategies for adaptation to climate change, ensuring the sustainability of their business in the long term.

Key words: temperature rise, sea level rise, tourism industry, tourist flows, management system, strategic management, management of a tourism enterprise